

NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI 2007-2013 JAKO INSTRUMENT ROZWOJU REGIONALNEGO

Marek PRONIEWSKI¹

1. Wstęp

Narodowa Strategia Spójności została opracowana zgodnie z zasadami polityki regionalnej Unii Europejskiej i przyjęta przez Radę Ministrów 1 sierpnia 2006 roku. Stanowi podstawę do wykorzystania środków z Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności w nowym okresie programowania w celu kształtowania trwałego wzrostu gospodarczego, zatrudnienia w polskiej gospodarce, rozwoju i wzrostu konkurencyjności regionów [4].

Głównym celem opracowania jest wskazanie celów i kierunków rozwoju regionalnego Polski w nowej perspektywie finansowej UE, ram finansowania i instrumentów operacyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem Polski Wschodniej i Województwa Podlaskiego – obszarów najsłabiej rozwiniętych.

Można założyć, że środki unijne zainwestowane w innowacyjną gospodarkę, kapitał ludzki, infrastrukturę i współpracę terytorialną wzmocnią podstawy wzrostu i rozwoju regionalnego Polski, w tym obszarów zmarginalizowanych i słabo rozwiniętych, a stanowiących peryferia gospodarcze i społeczne współczesnej Europy.

2. Zróżnicowania regionalne jako podstawa realizacji polityki spójności UE

W Polsce występują duże zróżnicowania regionalne poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego mierzone wskaźnikiem PKB na jednego mieszkańca (por. mapa 1). Rozpiętości między najwyżej rozwiniętym pod względem społeczno-gospodarczym województwem mazowieckim (153,2% średniej krajowej), a województwem lubelskim (70,3%) są ponad dwukrotne. Na jednym biegunie znajdują się od lat województwa o wysokim poziomie rozwoju, jak śląskie czy wielkopolskie, a na drugim obszary Polski Wschodniej i Północno-Wschodniej. Zaliczamy do nich obok województwa lubelskiego, również warmińsko-mazurskie (77,2%), podlaskie (75,4%), podkarpackie (72,2%), świętokrzyskie (79,1%). Rozpiętości międzyregionalne poziomu rozwoju gospodarczego na poziomie NTS 3 (45 podregionów) są pięciokrotne (relacje między podregionem miasta

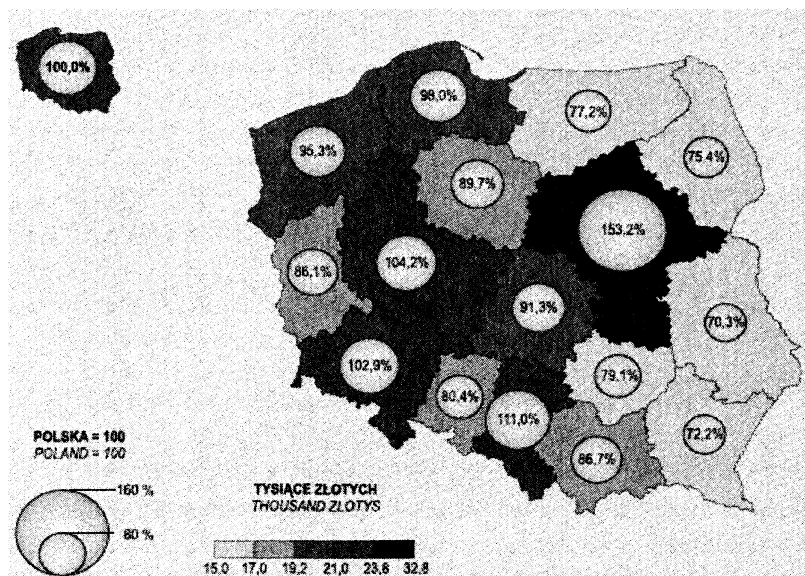
¹ Dr hab. Marek Proniewski, prof. UwB – Wydział Ekonomiczny, Uniwersytet w Białymstoku.

Warszawa a podregionem chełmsko-zamojskim) [11, s. 38-43]. Jak wynika z powyższej analizy obszarami nasłabiej rozwiniętymi w Unii Europejskiej na 254 regionów jest 5 regionów wschodniej części Polski, a ich PKB kształtuje się w przedziale 31-35% średniego wskaźnika w Unii Europejskiej.

Głównym celem polityki rozwoju regionalnego UE opartej o „zasady państwa dobrobytu” jest wyrównywanie różnic międzyregionalnych w poziomie życia i rozwoju gospodarczym między najbiedniejszymi a najbogatszymi regionami państw członkowskich. W polityce Unii przyjmuje się, że nadmierne różnice w rozwoju gospodarczym regionów, możliwościach zatrudnienia oraz w ich położeniu materialnym mogą stanowić poważną barierę dla procesów integracyjnych, zwłaszcza w zakresie [1, s. 231]:

- powstania barier dla działalności gospodarczej w postaci słabo wykwalifikowanej siły roboczej czy braku infrastruktury rozwoju;
- spadku popytu wewnętrznego spowodowanego niskimi dochodami z odpływem ludności z danego obszaru;
- wysokiego kosztu dla polityki socjalnej państwa;
- pojawiania się obszarów politycznej i społecznej destabilizacji;
- pojawienie się obszarów bardzo wysokiego rozwoju oraz obszarów pogłębiającego się zacofania, zgodnie z zasadą koncentracji rozwoju.

Mapa 1. PKB na mieszkańca wg województw w 2003 roku

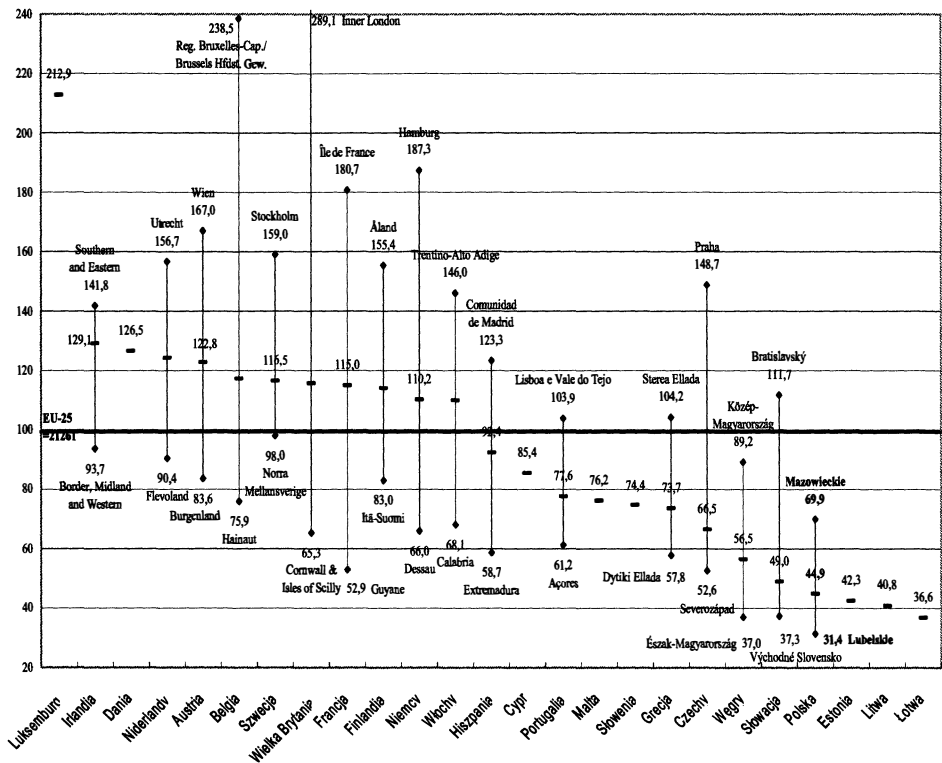

Źródło: [3, s. 46].

Polityka regionalna przyczynia się do wzmacniania spójności całej Wspólnoty poprzez wyrównywanie szans rozwojowych regionów mających słabsze warunki

rozwoju. W regionalnej polityce unijnej upatruje się szanse rozwoju regionów Polski Wschodniej, zwłaszcza poprzez zwiększone finansowanie tych obszarów. A jak wykazują doświadczenia Irlandii, efektywne wykorzystanie środków unijnych znacznie dynamizuje procesy wzrostu i rozwoju gospodarczego kraju i regionów.

Wykres 1. Produkt Krajowy Brutto na 1 mieszkańca (PPS) UE-25, różnice krajowe i regionalne (NUTS 2) w roku 2001 (UE-25=100)

źródło: [11, s. 43].

3. Polityka spójności i jej finansowanie w latach 2007-2013

Komisja Europejska przyjęła w okresie programowania 2007-2013 trzy cele polityki regionalnej, tj. konwergencja, konkurencyjność regionalna i zatrudnienie oraz europejska współpraca terytorialna [12; 13; 14; 15. Por. też najnowsze rozporządzenia w zakresie polityki spójności UE: 16; 17; 18; 19; 20]. Priorytetowe znaczenie ma Cel 1, skierowany na obszary o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, mierzonygo poziomem PKB nie przekraczającym 75% średniej unijnej na poziomie regionów NUTS II. Przyspieszenie konwergencji

ma być osiągnięte poprzez wspieranie wzrostu gospodarczego, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwijanie innowacyjności i społeczeństwa opartego na wiedzy. Nowy Cel 2 konkurencyjność regionalna i zatrudnienie ukierunkowany będzie na wzmocnienie potencjału konkurencji i atrakcyjności regionów. Wiąże się z przyspieszeniem realizacji strategii lizbońskiej. Nowym 3 Celem polityki spójności jest europejska współpraca terytorialna – transgraniczna i międzynarodowa, wykorzystująca dotychczasowe doświadczenia Inicjatywy Interreg. Działania finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego obejmować będą zintegrowane programy, realizujące kluczowe priorytety Wspólnoty wynikające z ustaleń z Lizbony i Goeteborgu.

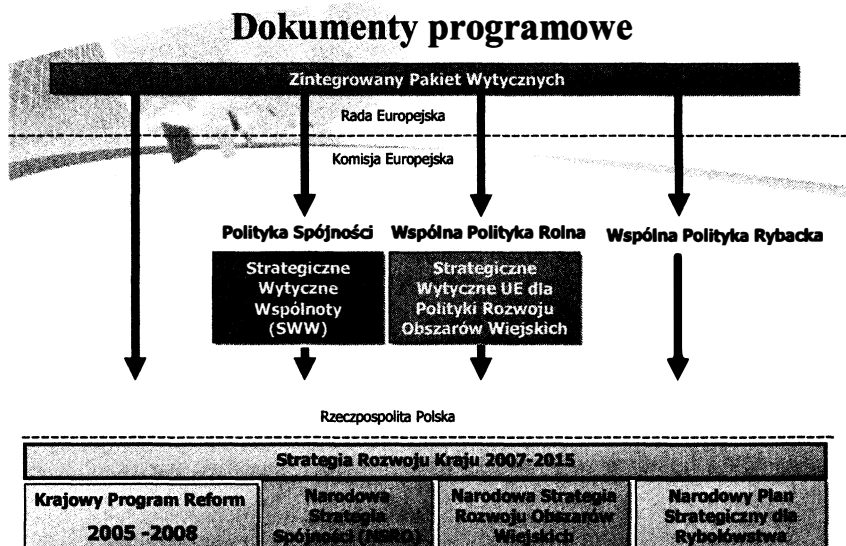
Komisja Europejska zaproponowała przeznaczenie w latach 2007-2013 z funduszy unijnych 336,1 mld euro na realizację celów polityki spójności, w tym na [10]:

- Cel 1 konwergencja 264 mld euro (78,54% ogólnej kwoty środków),
- Cel 2 konkurencyjność regionalna i zatrudnienie 57,9 mld euro (17,22% ogólnej wartości środków),
- Cel 3 europejska współpraca terytorialna 13,2 mld euro (3,94%).

Należy podkreślić, że EFRR, EFS i Fundusz Spójności wspierać będą cel 1 – konwergencję, EFRR i EFS cel 2 – konkurencyjność regionalną i zatrudnienie oraz EFRR realizację celu 3 – europejską współpracę terytorialną.

Podstawą wykorzystania środków europejskich zgodnie ze Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty w zakresie spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej przygotowanymi przez Komisję Europejską jest Narodowa Strategia Spójności (por. wykres 2), którą przygotowuje każdy kraj członkowski.

Wykres 2.

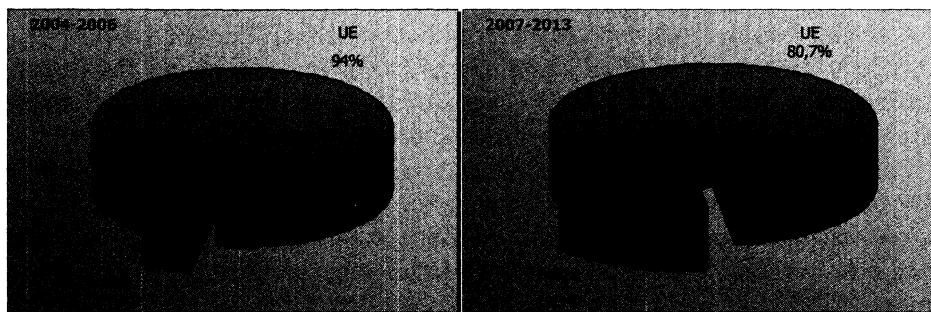

Źródło: [2].

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) wskazuje kierunki interwencji funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i Europejskiego Funduszu Społecznego) oraz Funduszu Spójności w zakresie wsparcia wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, wzrostu konkurencyjności regionów zmarginalizowanych i problemowych.

W latach 2004-2006 Unia Europejska przeznaczyła na Polskę 12,8 mld Euro, a na lata 2007-2013 wysokość finansowania wynosi 59,6 mld Euro (por. wykres 3). W ramach polityki spójności zaangażowane środki na realizację NSRO będą pochodziły z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (52,3%), Europejskiego Funduszu Społecznego (14,9%) oraz 32,8% z Funduszu Spójności (por. tabela 1). W większym stopniu, niż w okresie poprzednim, zostaje zaangażowany EFRR.

Wykres 3. Środki UE dla Polski na politykę spójności

Unia Europejska (2000-2006) – 213,0 mld EUR
Polska (2004-2006) – 12,8 mld EUR

Unia Europejska – 307,6 mld EUR
Polska – 59,6 mld EUR

Źródło: [2].

Tabela 1. Wielkość środków z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności 2004-2006 i 2007-2013 (dane w mln euro)

Środki UE	NPR 2004-2006	NSS 2007-2013
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego	40,5%	52,3%
Europejski Fundusz Społeczny	15,9%	14,9%
Fundusz Spójności	32,6%	32,8%
Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (sekcji orientacji)	9,3%	–
Finansowy instrument Wspierania Rybołówstwa	1,7%	–
Razem	12 809,7	59533,0

Źródło: [2].

4. Cele Narodowej Strategii Spójności 2007-2013

Wizja rozwoju Polski do 2015 roku zakłada, że będzie to „...kraj o wysokim poziomie i jakości życia mieszkańców oraz silnej i konkurencyjnej gospodarce., zdolnej do tworzenia nowych miejsc pracy” [21, s. 16]. Celem SRK jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski poprzez realizację następujących priorytetów [21, s. 28-42]:

1. Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
2. Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
3. Wzrost zatrudnienia i w aspektach ilościowych i jakościowych,
4. Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej, zasad współpracy i jej bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego,
5. Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

Jako cel strategiczny NSRO przyjęto, „...tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej opartej na wiedzy i przedsiębiorczości zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz wzrost poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju” [3, s. 73]. Cel ten osiągnąć będzie na drodze realizacji celów horyzontalnych (szczegółowych), do których zaliczono [3, s. 74-87]:

1. Tworzenie warunków dla utrzymania stabilnego, wysokiego tempa wzrostu gospodarczego,
2. Wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego,
3. Podniesienie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw oraz rozwój sektora usług,
4. Budowa i modernizacja infrastruktury technicznej o podstawowym znaczeniu dla wzrostu konkurencyjności polskich regionów,
5. Wzrost konkurencyjności polskich regionów oraz przeciwdziałanie ich marginalizacji w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym,
6. Rozwój obszarów wiejskich.

Zwraca się przy tym szczególną uwagę na wzrost potencjału konkurencyjno-innowacyjnego Polski i polskich regionów, wzrost zdolności regionów do trwałego rozwoju i wzrostu dobrobytu mieszkańców, zmniejszenie dysproporcji regionalnych. Istotnym kierunkiem polityki spójności jest wyrównywanie szans rozwojowych województw zmarginalizowanych, o niskim poziomie rozwoju społeczno-gospodarczego, tj. omówionych już regionów: warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego. Podniesienie poziomu ich rozwoju wymaga szerokiego wsparcia kapitałowego i uruchomienia mechanizmów umożliwiających wykorzystanie potencjału endogenicznego (zasobów, walorów, kapitału ludzkiego, położenia transgranicznego) oraz egzogenicznego.

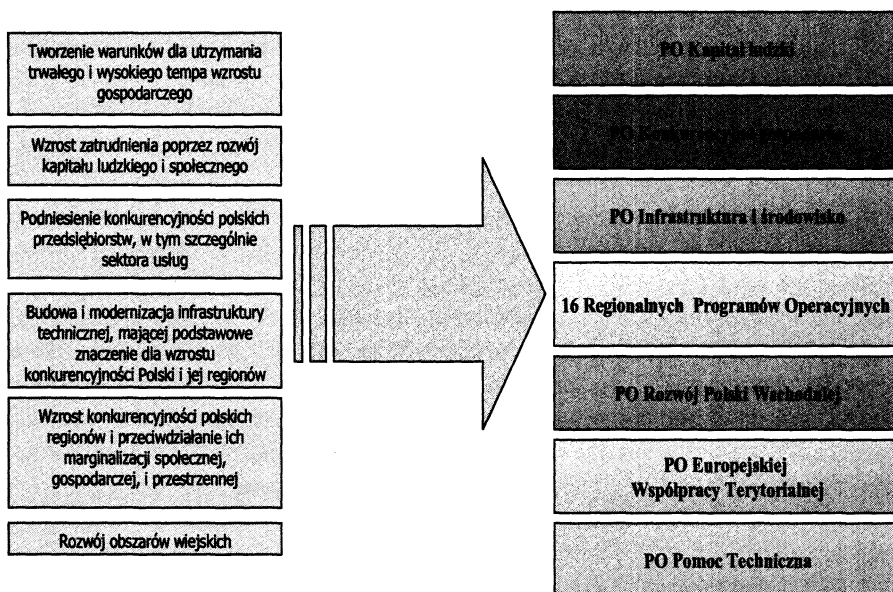
5. Programy Operacyjne w realizacji Narodowej Strategii Spójności

Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) będzie wdrażana poprzez Programy Operacyjne, zgodnie z zasadą programowania UE i strukturą dokumentów unijnych. Programy Operacyjne będą zarządzane przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, a Regionalne Programy Operacyjne (16) przez samorzady poszczególnych województw. Polityka spójności w Polsce w latach 2007-2013 będzie realizowana za pomocą następujących Programów Operacyjnych [3, s. 105-110]:

- Kapitał Ludzki,
- Innowacyjna Gospodarka,
- Infrastruktura i Środowisko,
- 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (dla wszystkich województw),
- Rozwój Polski Wschodniej,
- Europejska Współpraca Terytorialna (EWT),
- Pomoc Techniczna (wykres 4).

Wysokość finansowania przedstawiono na wykresie 5. Wynika z niego, że największą część środków przeznaczono na PO Infrastruktura i Środowisko – 21,3 mld euro, następnie na 16 RPO – 15,9 mld euro oraz PO Kapitał Ludzki – 8,1 mld euro i PO Innowacyjna Gospodarka – 7 mld euro.

Wykres 4. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013. Programy operacyjne

Źródło: [2].

Wykres 5. Narodowa Strategia Spójności – finansowanie PO

- **16 Regionalnych Programów Operacyjnych – 26,8%** całości środków (ok. 15,9 mld euro),
- **PO Rozwój Polski Wschodniej – 3,6%** całości środków (ok. 2,2 mld euro),
- **PO Infrastruktura i środowisko – 35,7%** całości środków (ok. 21,3 mld euro),
- **PO Kapitał ludzki – 13,7%** całości środków (8,1 mld euro),
- **PO Konkurencyjna gospodarka – 11,7%** całości środków (7 mld euro),
- **Programy Operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 1%** całości środków (ok. 0,6 mld euro),
- **PO Pomoc techniczna - 0,4%** całości środków (0,2 mld euro).

Źródło: opracowanie własne na podstawie [3].

PO Infrastruktura i Środowisko [5] ma na celu rozbudowę i modernizację infrastruktury technicznej, a zwłaszcza transportowej (w tym TEN), środowiskowej (NATURA 2000), energetycznej, kultury i zdrowia warunkującej wzrost konkurencyjności regionów polskich w Unii Europejskiej.

PO Kapitał Ludzki [7] ma na celu wzrost zatrudnienia poprzez rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, tworzenie warunków dla spójności społecznej. Istotną kwestią jest zapewnienie jakości kształcenia, modernizacja systemów edukacji oraz budowa instytucji społeczeństwa obywatelskiego.

PO Innowacyjna Gospodarka [6] ma na celu wzmocnienie pozycji konkurencyjnej polskich przedsiębiorstw w procesie budowy gospodarki opartej na wiedzy, ścisłym związku z sektorem naukowo-badawczym (B+R), rozwoju społeczeństwa informacyjnego i innowacyjnego.

Regionalne Programy Operacyjne mają na celu podwyższenie konkurencyjności wszystkich regionów poprzez promowanie rozwoju zrównoważonego, tworzenie warunków wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej i zatrudnienia na poziomie regionalnym i lokalnym.

Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej będą realizowane w trzech grupach, tj:

1. programy współpracy przygranicznej,
2. programy współpracy transnarodowej,
3. programy współpracy międzyregionalnej.

Programy współpracy transgranicznej, realizowane będą w regionach zlokalizowanych przy granicach wewnętrznych i niektórych granicach zewnętrznych oraz morskich Unii Europejskiej. Celem jest propagowanie wspólnych rozwiązań sąsiadujących ze sobą organów władz w zakresie realizacji projektów odnoszących się do: promocji zrównoważonego rozwoju ekonomicznego miast, wsi

i obszarów przybrzeżnych, rozwoju stosunków gospodarczych i współpracy małych i średnich przedsiębiorstw w ramach „struktur sieciowych”, turystyki, wspólnej ochrony środowiska, zwiększenia dostępności do sieci transportowo-komunikacyjnych i informatycznych, zasobów wodnych i energetycznych czy rozwoju współpracy w dziedzinie edukacji, kultury, ochronie zdrowia.

Programy operacyjne współpracy transnarodowej, włączając współpracę bilateralną regionów nadmorskich, mają realizować strategiczne priorytety o charakterze ponadnarodowym, jak: badania i rozwój poprzez tworzenie naukowych i technologicznych sieci współpracy, zintegrowane zarządzanie zasobami wodnymi, zapobieganie katastrofom, ochrona środowiska, poprawa dostępności regionów.

Programy współpracy międzyregionalnej mają przede wszystkim wspierać poprawę efektywności działania polityki regionalnej poprzez promocje sieci współpracy oraz wymiany doświadczeń między regionami z terytorium całej Unii Europejskiej. Mając na uwadze wzmocnienie wartości dodanej współpracy międzyregionalnej w zakresie jakości programowania regionalnego i transferu dobrych praktyk Komisja proponuje włączenie tego komponentu do programów operacyjnych Celu 1 konwergencja i Celu 2 Konkurencyjność regionalna i zatrudnienie. Istnieje więc możliwość umieszczenia priorytetu współpracy międzyregionalnej w regionalnych programach operacyjnych. W ramach współpracy międzyregionalnej Komisja Europejska proponuje następujące zagadnienia: technologie innowacyjne (innowacje) i badania dynamizujące rozwój regionalny, przedsiębiorczość, ochrona środowiska, przeciwdziałanie katastrofom, rozwój obszarów miejskich i ich rewitalizacja, wymiana doświadczeń w zarządzaniu programami współpracy .

6. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Problemy rozwoju Polski Wschodniej zostały dostrzeżone w nowej perspektywie finansowej lat 2007-2013. W celu zdynamizowania wzrostu tej części kraju, kreowania rozwoju zrównoważonego zgodnie z polityką spójności UE, stworzono specjalny program operacyjny. Ma on stymulować rozwój zapóźnionych gospodarczo 5 województw wschodnich kraju i utrwać pozytywne tendencje rozwojowe, przy wykorzystaniu istniejących potencjałów społecznych i gospodarczych. Na jego realizację przeznaczono 2,2 mld euro. Celem głównym PO jest „Przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego Polski Wschodniej” [8]. Za cele szczegółowe przyjęto (por. wykres 6) [8, s. 49-51]:

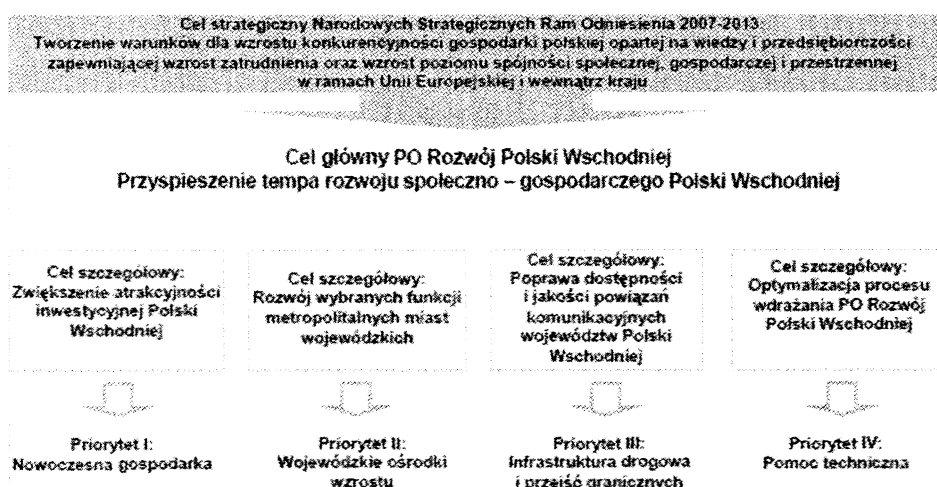
- zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej tych regionów,
- rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich,
- poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych ,
- optymalizacja procesu wdrażania PO Rozwój Polski Wschodniej

Tak określone cele będą realizowane w ramach czterech priorytetów, tj. [8, s. 54-65]:

- I. Nowoczesna gospodarka- infrastruktura uczelni wyższych, infrastruktura społeczeństwa informacyjnego, wspieranie innowacji oraz promocja i współpraca;
- II. Wojewódzkie ośrodki wzrostu – systemy miejskiego transportu zbiorowego oraz infrastruktura turystyki kongresowej i targowej;
- III. Infrastruktura drogowa i przejść granicznych – drogi wojewódzkie i infrastruktura przejść granicznych;
- IV. Pomoc techniczna – optymalizacja systemu zarządzania i wdrażania działań programu, promocja i informacja.

PO Rozwój Polski Wschodniej jest instrumentem realizacyjnym polityki spójności Unii Europejskiej. Należy sądzić, że racjonalne i efektywne wykorzystanie środków stworzy impulsy do zahamowania tendencji stagnacyjnych w Polsce Wschodniej, powodujących peryferyjność społeczno-gospodarczą tych regionów, a jednocześnie uruchomi mechanizmy pobudzania ich wzrostu gospodarczego.

Wykres 6

Źródło: [8, s. 51].

7. Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego 2007-2013

Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 wskazuje cele, priorytety rozwoju i działania, oparte na Strategii Rozwoju Województwa Podlaskiego do roku 2020, które będą realizowane w nowej perspektywie programowania [9]. Jego realiacja ma doprowadzić do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju regionu podlaskiego w relacji do pozostałych dobrze rozwiniętych regionów kraju.

Celem głównym Regionalnego Programu Operacyjnego jest zwiększenie tempa wzrostu gospodarczego w celu tworzenia miejsc pracy przy wykorzystaniu i zachowaniu dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego regionu [9, s. 54]. Jako cele szczegółowe przyjęto [10, s. 54]:

1. Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej województwa,
2. Podniesienie konkurencyjności podlaskich firm w aspekcie krajowym i międzynarodowym,
3. Ochrona środowiska naturalnego,
4. Rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego,
5. Tworzenie warunków wielofunkcyjnego rozwoju wsi.

Cele mają być realizowane poprzez następujące priorytety rozwoju [9, s. 54]:

- I. Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie – innowacyjność, przedsiębiorczość;
- II. Społeczeństwo Informacyjne;
- III. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska;
- IV. Rozwój turystyki;
- V. Rozwój infrastruktury transportowej – transport drogowy, transport lotniczy, transport publiczny, transport kolejowy;
- VI. Rozwój infrastruktury społecznej – edukacyjnej, opieki zdrowotnej, z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa kulturowego;
- VII. Rozwój infrastruktury lokalnej;
- VIII. Pomoc techniczna.

Strukturę podziału środków finansowych przedstawiono w tabeli 2.

Tabela 2. Indykatory plan finansowy RPO Województwa Podlaskiego 2007-2013

	Nazwa Priorytetu	% udział środków przeznaczonych na realizację Priorytetu
Priorytet I	Wzrost innowacyjności i wspieranie przedsiębiorczości w regionie	30
Priorytet II	Społeczeństwo Informacyjne	8
Priorytet III	Rozwój infrastruktury ochrony środowiska	5
Priorytet IV	Rozwój turystyki	12
Priorytet V	Rozwój infrastruktury transportowej	17
Priorytet VI	Rozwój infrastruktury społecznej	10
Priorytet VII	Rozwój infrastruktury lokalnej	10
Priorytet VIII	Pomoc techniczna	3
	Rezerwa	5
RAZEM:		100

Źródło: [9, s. 81].

RPO Województwa Podlaskiego generuje najważniejsze potrzeby regionu, wskazuje kierunki rozwoju wynikające ze strategii regionalnej, stwarza możliwość racjonalnego i efektywnego wykorzystania środków finansowych w koordynacji z działaniami podejmowanymi w ramach Programów Operacyjnych, a jednocześnie przenosi szereg działań na poziom lokalny.

8. Zakończenie

Niwelowanie zbyt dużego zróżnicowania regionalnego poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, które jest niekorzystne zarówno dla regionów biednych, jak też wysoko rozwiniętych, jest priorytetem polityki spójności Unii Europejskiej.

Narodowa Strategia Spójności (NSRO) stanowi podstawę do programowania interwencji Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności zgodnie ze Strategicznymi Wytycznymi Wspólnoty i priorytetami Strategii Rozwoju Kraju. Zwraca się szczególną uwagę na wsparcie wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, wzrostu konkurencyjności regionów problemowych i słabo rozwiniętych.. Narodowa Strategia Spójności (Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia) będzie wdrażana poprzez Programy Operacyjne (Kapitał Ludzki, Innowacyjna Gospodarka, Infrastruktura i Środowisko, 16 Regionalnych Programów Operacyjnych, Rozwój Polski Wschodniej, Europejska Współpraca Terytorialna (EWT), Pomoc Techniczna), zarządzane na szczeblu ministerialnym i samorządowym (regionalnym – RPO).

W celu zdynamizowania rozwoju Polski Wschodniej, obszaru najslabiej rozwiniętego w Unii Europejskiej, opracowano specjalny program operacyjny. Program ma stworzyć warunki do zwiększenia atrakcyjności inwestycyjnej regionów, rozwoju funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich oraz poprawić dostępność komunikacyjną tego obszaru.

Efektem realizacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2007-2013 będzie zmniejszenie różnic w poziomie rozwoju regionu podlaskiego w relacji do innych regionów kraju i Europy.

Literatura

1. Długosz D., *Regiony wobec integracji europejskiej*, [w:], Czaputowicz (red.), *Integracja europejska. Implikacje dla Polski*, WAM, Kraków 1999.
2. *Konsultacje społeczne NSRO – prezentacja*, MRR, Białystok 22.06.2006.
3. *Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*, MRR, Warszawa 2006.
4. *Polska. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 wspierające wzrost gospodarczy i zatrudnienie*, MRR, Warszawa sierpień 2006.
5. *Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.

6. *Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.
7. *Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Narodowa Strategia Spójności 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.
8. *Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013. Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013*, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2006.
9. *Projekt Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2006-2013*, UMWP, Białystok 2006.
10. Projekt Rozporządzenia Rady wprowadzającego przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego i Funduszu Spójności (przedstawiony przez Komisję), Bruksela, 14.07.2004, COM(2004)492 final, SEC(2004)924, rozdział V.
11. *Raport o polityce regionalnej*, MGiP, Warszawa 2004.
12. Regulation of the European Parliament and the Council establishing Cohesion Fund, Brussels, 14.07.2004 COM (2004) 494 final, 2004/0166 (AVC).
13. Regulation of the European Parliament and the Council laying down general provisions on the European Regional Development Fund, the European Social Fund and the Cohesion Fund, Brussels 14.07.2004 COM (2004) 492 finl, 2004/0163 (AVC).
14. Regulation of the European Parliament and the Council on the European Regional Development Fund, Brussels, 14.07.2004 (COM) 495 final, 2004/0167 (COD).
15. Regulation of the European Parliament and the Council on the European European Social Fund, Brussels, 14.07.2004 COM (2004) 493 final, 2004/0165 (COD).
16. Rozporządzenie (WE) nr 1080/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1783/1999;
17. Rozporządzenie (WE) nr 1081/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1784/1999;
18. Rozporządzenie (WE) nr 1082/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 lipca 2006 r. w sprawie europejskiego ugrupowania współpracy terytorialnej (EUWT).
19. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999.
20. Rozporządzenie Rady (WE) nr 1084/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające Fundusz Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1164/94.
21. *Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015*, MRR, Warszawa 27 czerwiec 2006.

